

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 35 ja 36 §:n sekä Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 35 ja 36 §:n sekä Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta (HE 19/2024 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- erityisasiantuntija Pauliina Pitkänen, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Maija Iles, sosiaali- ja terveysministeriö
- lakimies Laura Nokela, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- Verohallinto
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Hyvinvointiala HALI ry
- Keskuskauppakamari

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arvonlisäverolakia ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annettua lakia.

Esityksen mukaan arvonlisäverolain terveyden- ja sairaanhoitoa koskeviin säännöksiin tehtäisiin viittauspäivitykset uuteen sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalakiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2024 vp

Vastaavasti Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annettuun lakiin tehtäisiin arvonlisäverolakiin ehdotettuihin viittauspäivityksiin liittyvä muutos. Muutoksella varmistetaan, että terveyden- ja sairaanhoitoa koskevaa verovapautusta sovelletaan jatkossakin Ahvenanmaan maakunnassa vastaavasti kuin muualla Suomessa.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksestä ilmenevien seikkojen ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Arvonlisäverolain terveyden- ja sairaanhoitoa koskeviin pykäliin tehtäisiin välttämättömät tekniluonteiset viittauspäivitykset siten, että terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen arvonlisäverotus ei muuttuisi nykyisestä. Verovapauden soveltamisala säilyisi ennallaan. Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Myös valiokunnan asiantuntijakuulemisessa esitystä on kannatettu, joskin on esitetty eräitä lakiviittausten toteuttamistapaan liittyviä huomioita. Lisäksi on kiinnitetty huomiota siihen, että sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annettu laki on tuonut joitakin muutoksia aikaisempaan oikeustilaan nähden, kuten uudenlaiset rekisteröintimenettelyt ja terveystalouden määrittelyn. Tärkeänä on pidetty myös valvontalain mahdollistamien erilaisten ostopalvelu- ja alihankintatilanteiden huomioimista.

Viittauspäivityksen toteuttamistapa

Kuulemisessa on esitetty, että arvonlisäverolain 35 §:ssä voitaisiin viitata valvontalain mukaisen palveluntuottajan tuottamaan terveystalouteen ilman tarvetta säilyttää pykälässä erillisiä 1 ja 2 kohtia, ja vastaavasti lain 36 §:n 5 kohdassa voitaisiin viitata valvontalaissa tarkoitettuun yksityiseen palveluntuottajaan tai yksityiseen elinkeinonharjoittajaan.

Hallituksen esityksen mukaan arvonlisäverolain 35 §:n 1 kohdassa mainittaisiin nykyistä vastaavasti julkisen tahon ylläpitämässä terveydenhuollon toimintayksikössä annettava hoito. Lisäksi 1 kohdassa viitattaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetussa laissa tarkoitettun yksityisen palveluntuottajan antamaan terveystalouteen. Saadun selvityksen mukaan säännöksen sanamuoto on pyritty säilyttämään mahdollisimman pitkälle ennallaan, koska tarkoituksena on säilyttää verovapautuksen nykyinen soveltamisala. Esityksessä ehdotettu sanamuoto myös varmistaisi, että julkisen tahon antama hoito Ahvenanmaan maakunnassa on arvonlisäverolain 35 §:n 1 kohdan nojalla verotonta vastaavasti kuin muualla Suomessa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalain mukaan laissa tarkoitettujen terveystalouksien tuottajien ja niiden ylläpitämien palveluyksiköiden on oltava Soteri-rekisterissä. Näin ollen, kun arvonlisäverolain 35 §:n 1 kohdassa viitattaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaissa tarkoitettuun terveystalouteen, tarkoittaisi tämä käytännössä sitä, että verovapautuksen piirissä olisivat kyseisen lainkohdan perusteella vain sellaiset yksityisen palveluntuottajan tuottamat terveystaloudet, joiden tuottaja sekä tämän palveluyksikkö on rekisteröity sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain mukaisesti.

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2024 vp

Pykälän 2 kohta, jossa mainitaan erikseen sellaisen terveydenhuollon ammattihenkilön antama hoito, joka harjoittaa toimintaansa lakiin perustuvan oikeuden nojalla tai joka on lain nojalla rekisteröity, säilytettäisiin hallituksen esityksen mukaan selvyiden vuoksi edelleen laissa. Itsenäisesti toimivien terveydenhuollon ammattihenkilöiden antama hoito olisi lähtökohtaisesti verovapaata jo pykälän 1 kohdan perusteella. Vaikka kyseisen 2 kohdan soveltamisala on kaventunut alkuperäisestä lain voimaantulon jälkeen tapahtuneiden terveydenhuollon valvontaa koskevan lainsäädännön muutosten vuoksi, on kuitenkin mahdollista, että säännös edelleen tulee sovellettavaksi joissain tilanteissa. Lainkohdan poistaminen voisi siten kaventaa verovapautuksen soveltamisalaa nykyisestä.

Edellä esitetty huomioon ottaen valiokunta pitää hallituksen esityksessä ehdotettua sääntelytapaa perusteltuna.

Verovapautuksen soveltamisalasta

Verovapauden soveltamisalan on tarkoitus säilyä nykyisellään. Arvonlisäverolain 35 §:n terveyden- ja sairaanhoidon määritelmä poikkeaa sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain terveyspalvelun määritelmästä. Arvonlisäverolain 35 §:n johtolauseessa olevaan määritelmään kuuluvat vain ihmisen terveydentilan sekä toiminta- ja työkyvyn määrittämiseksi taikka terveyden sekä toiminta- ja työkyvyn palauttamiseksi tai ylläpitämiseksi tehtävät toimenpiteet.

Verottomuuden edellytyksenä olisi siten nykyistä vastaavasti, että palvelussa on sen luonteen ja sisällön perusteella kyse arvonlisäverolain 35 §:ssä määritellystä terveyden- ja sairaanhoitopalvelusta ja että kysymyksessä on pykälän 1 tai 2 kohdassa tarkoitetun toimijan antama hoito. Kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetussa laissa tarkoitetuksi terveyspalveluksi katsottavat palvelut, kuten esimerkiksi puhtaasti esteettiset hoidot, eivät siten olisi jatkossakaan verovapaata terveyden- ja sairaanhoitoa. Nykytilaa vastaavasti myöskään kaikki terveydenhuollon ammattihenkilön tuottamat palvelut eivät välttämättä olisi verovapaata terveyden- ja sairaanhoitoa, vaan huomioon otetaan palvelun luonne.

Lopuksi

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lisättäväksi säännös Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annettuun lakiin (ns. erillislaki) sen varmistamiseksi, että terveyden- ja sairaanhoitoa koskevaa verovapautusta sovellettaisiin jatkosakin Ahvenanmaan maakunnassa vastaavasti kuin muualla Suomessa. Tarkoitus on, että verovapautuksen tosiasiallinen soveltamisala Ahvenanmaalla säilyisi ennallaan.

Lakiehdotuksessa 2 viitataan Ahvenanmaan maakunnassa yksityisestä terveydenhuollosta annettuun maakuntalainsäädäntöön, joka ei vielä hallituksen esitystä annettaessa ole ollut voimassa. Ahvenanmaan maakunnan hallitus on 18.4.2024 antamallaan päätöksellä määrännyt maakuntalain tulemaan voimaan 1.5.2024 lukuun ottamatta maakuntalain 3 §:n 6 momenttia, jonka tasavallan presidentti on 12.4.2024 antamallaan päätöksellä määrännyt raukeamaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2024 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 19/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.

Helsingissä 26.4.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Saara Hyrkkö vihr
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Joona Räsänen sd
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Janne Jukkola kok
varajäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tarja Järvinen